

SCHÖNMEYR, CARL MARTIN

**Utdrag af protocollet, hållit uti Stockholms
halloch manufactur-rätt d. 22 oct. år 1771.**

Stockholm
1772

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

1772
[SCHÖNMEYR, C. M.]

Wid. Sv.
Rättlig. handl.
1700-1829

Utdrag af Protocollet, hållit uti Stockholms
Hall-och Manufactur-Rätt, den 22 Octo-
ber År 1771

Närvarande:

Herr. Justit. O. BREMMING, Not. SV. SÆ-
RENSTEN, Not. C. G. SANDEL, och Not.
J. A MÖLLERSON.

S. D. **S**öretog sig Rätten, til sluteligt afgjörande,
målet emellan Färgaren Wadman och
Fabriqueuren Schönmeijer, och ingaf
Notarien Möllerson följande sine skrif-
teligen författade tankar öfver detta mål, så lydande:

Of de upläste Protocollet och Handlingar har jag
inhämtat, det Färgaren Wadman, å egne, och sin Socie-
tets wägnar låtit instämna Fabriqueuren Schönmeijer,
för det de ifrån sidsmändes Fabrique til stämpling up-
sände tyger, funnits wara utan åsatt färgare stämpel,
med påstående, at Schönmeijer, som årkänt sig hafwa
wid egit färgerie desse wahror färgat, måtte bewisa med
hwad rättighet han, såsom Stoff-Fabriqueur tillika kan be-
fatta sig med färgeris; hwartil Schönmeijer swarat, at
han wore berättigad det göra, såsom den der innehafwer
och åger medelst Kongl. Mat:ts och Riksens Högloffige
Commerce Collegii gifne Transport Privilegium dat. d.
7. Februarii 1759. den ifrån äldre tider utaf nu mera
framledne Banco Commisarien Robsahm anslagde Stoff-
Ja.

)

2

(

Fabrique, hwarwid egit färgerie warit inrättat, och hwilket tillika med flere äldre anlagde färgerier wid Fabriquerne genom Kongl. Måatts nådiga Resolution under den 13:de Junii 1749, uppå Färgerii Societetens då andragne underdånige besvär, är bibehållit och undantagit, samt i grund hwaras Schönmeijer påstått honom vara tillåtit wid egit Färgerie des egen tilwårkning färga; utom det at han genom upwißt Contract af år 1769 skal vara i Interessentskap med Fabriquiren Johan Pauli, som åfwen skal åga rättighet för sin del at färga.

Til vidare bewisande at Robsahm, wid den nu af Schönmeijer innehafde Fabrique ifrån äldre tider anlagt och drifwit färgerie, äro uptesde denna Måatts Protocoler af den 11 och 12 Augusti 1748, däruti finnes, at då fråga upkommit, huru Färgaren Kockovits skulle kunna bibehållas i Riket, Rätten sölt anmoda Commisarijen Robsahm och Fabriquiren Niclas Pauli, at honom wid deras färgerie wid Hammarby antaga, då Robsahm förklarar sig icke kunna emottaga Kockowits, efter han redan accorderat med Färgarne Herpel och Brandstedt: häruppå har Wadman vidare andragit, at som detta förut omrörde Färgerie af Robsahm blifwit försålt, så skall ingen rättighet å Schönmeijers sida vara, at emot Färgerie Reglementet af år 1756, de privilegerade Färgare til förfång och intrång, inrätta nytt färgerie som berörde Reglemente 1. s. omrörer och wid wite förbjuder, samt s. 5. stadgar, at det Färgerie, som på twenne år icke drifwes, ej får utom wederbörlikt tilstånd uptagas, och Schönmeijer således åfwen i denna seduare omständigheten olaglighet skal begått; Men Schönmeijer här-
emot

)

3

(

emot bestridt at det icke kan i bewis ledas, at Robsahm sålt sin ägande rättighet til Färgning med fastigheterne, och då Schönmeijer i anseende til sielfwa wärfwerie wärfvet, i behörig gång hållit Fabriquen, dertil Färgerie rättighet hörer, förmodade han, at med färgertiet såsom et accessorium så hushålla, som han för sig suame beqwämligast och nyttigast, och at färgerie Reglementet ej kan wara honom hinderligt, hwilket för färgerierne i Riket uti gemen är utfärdat.

Sluteligen å Schönmeijers sida är Rewisoren Herr Victor Robsahm på Ed hörd, som intygat, at des Fader, efter den förut omrörde försälde ägendom, anlagdt et mindre färgerie til sin då mindre och indragne Fabriques förnödenhet, derwid han nyttiat såsom Färgare, Watterhaus och Lilou, och wid hwilken inrättning flere färgor åstads kommits: yrkandes således Schönmeijer, at wid sin Fabriques rättighet så bibehållas.

Sålunda finner jag i korthet denne sak til sit sammanhang wara.

Och som det är fast och ostridigt, at wid afledne Banco Commissarien Robsahms inrättade Stoff - Fabrique, warit för år 1749 inrättat färgerie för des egen tilwärfning, och Kongl. Maj:ts Nådiga Resolution af den 13:de Junii 1749 stadgar, at de Fabriqueurer, hwilka af inrättade färgerier äro ägare, tillåtes nyttia färgning på sine egna tilwerkningar; Så finner jag för min del at Fabriqueuren Schönmeijer, hwilken med wederbörligt tilstånd innehafwer och fortsätter förrebemålte Robsahms Stoff - Fabrique, i stöd af högstberörde Resolution är berättigad,

)

4

(

rättigad, at sin egen tillwærkning! säraa wid egit Färgerie, och således icke kan sägas hafwa inrättat något nytt; men derjemte förbjudes wid utsatt wite af Femtto Daler Silfwermynt, at hwarcken för Fabriqueren Johan Pauli eller någon annan låta färga, hålst Johan Pauli finnes npligen hafwa trädt uti Intereffentsskap med Schönmeijer uti Färgerie; och emedan Färgaren Wadman och Fabriqueuren Schönmeijer inför Rätta missfirmat hwarannan; så hafwa de gjordt sig, enligt Rättegångs-Balkens 14 Cap. 7. s. skyldige, at hwarthera plikta Fem Daler Silfwermynt.

Undertecknad Notarius anförde för des del äfwen skrifteligen sålunda:

Herr Fabriqueuren Schönmeijer har jag funnit hafwa sökt at uppå trenne särskilte grunder, hwarefter annan, bewisa sin behörighet til des anlagde och af Färgaren Herr Wadman nu åtalte Färgerie, neml.:

1:o At han wore ägare af en gammal Stoff-Fabrique, genom Transport utaf afledne Banco-Commisfarten Herr Christ. Roblahms i lifstiden innehafde Privilegium, hwilket så wida det innehölle rättighet och frihet, at drifwa Stoff-Fabrique, det bästa han kunde och gitte, wore ock Färgerie-rättigheten derifrån osklljaktig; hwadan ock Roblahm i lifstiden anlagt och nyttjat egit Färgerie för sine tillwærkingar.

Utom denne grund, har wäl ock Herr Schönmeijer trodt sig kunna med andre skäl ännu närmare bewisa des behörighet, nästa förhöret, som war den 3:dje sidsledne Junii

)

5

(

Junii, men kom då icke tillstådes, utan wid deruppå utställt förhör den 6:te i samma Månad företer han i skället

2:o Et med Fabriqueuren Johan Pauli den 1 Octob. 1769 slutadt Bolags-Contract, om Paulis å Normalm för detta warande, men wid 1751 års wädeld afbrände Färgerie-Wärk, som Pauli och Schönmeijer skola åter uprättat til gemensamt nyttjande, och

3:o Kongl. Resolutionen af den 13:de Junii 1749, uppå Färgerie-Societetsens då andragne underdånige Beswår, som wäl innehåller, at ej någre nya Färgerie-Wärk måge uprättas och anläggas; men tillika tillåter de gamla af Fabriqueurer redan aulagde, at nyttjas til Ägarne enskilt behof.

Hwarefter Schönmeijer åter har begifwit sig, at genom wittnen wilja bewisa, det afledne Banco-Commisarien Robsahm i lifstiden haft egit Färgerie, och upstedt twenne denne Rätts Protocolls Utdrag, som deruti instänna.

Beträffande det första skälet, eller innehafwandet af Robsahms Stoff Fabriques Privilegium, och hwad Schönmeijer deraf welat sluta, så ehuru jag nu mera kan taga för fast, at Robsahm i lifstiden, sedan han år 1743 erhållit sitt Privilegium, med Högloflige Kongl. Commerce Collegii och Rättens minne haft egit Färgerie wärk, först i Bolag med Fabriqueuren Niclas Pauli, och sedan et eget mindre, hwarest han låtit färga sine tillwårkingar, förekommer dock hos mig mne-

Den owisshet, huruwida blott deraf kan följa, at Schönmeijer med och genom Transporten År 1759 af Roblahms Stoff-Fabrique, sedan Roblahm då redan förnttrat sitt Färgeri-wärk, fått tillika rättighet at idka Färgeri, såsom från samma Fabrique osskiltigt: ty de omständigheter, som gynnade Roblahm i Lifstiden, at wid Fabriques rörelsernes då warande belägenhet få inrätta eget Färgeri, anser jag för min del hafwa uphördt, när Schönmeijer år 1759 erhöit Transporten, sedan Färgarne då redan så tiltagit, både i antalet sig emellan och i högd af wetenskapen, at Hans Kongl. Majt inmedertid år 1756 i nåder förundt deras Societet et särskilt Reglemente, hwarigenom den samma blifwit hägnad ifrån skeende intrång af obehörige Personer, och den som icke Konsten lärdt.

Härtill kommer, at et Privilegium utstafar ju altid alla de rättigheter, som innehafwaren deraf tillfalla, men uti Transporten af Schönmeijers Privilegium, som tre år senare än Högsberörde Reglemente utfärdades, nämnes ej det minsta om Färgeri-rättighet, utan endast om rättighet at drifwa Stoff-Fabrique; och skulle den förra, efter Schönmeijers föregifwande, hafwa varit ifrån den senare osskiltigt, måtte han icke, såsom nu skedt, in på 12:te året, hafwa låtit färga sine tillwärfningar hos Privilegerade Färgare.

Uf Bolags = Contractet med Herr Johan Pauli, dat. den 1 October 1769, kan jag för ingen del sluta något till Herr Schönmeijers fördel, ty ehuru jag lämnar föregifwandet af detta Contracts wärkelige existence i sitt wärde, ligga dock alla de omständigheter, som
Proto.

)

7

(

Protocollet för den 6:te nästledne Junii innehåller, *) mig i vägen, at för det samma hafwa fullt förtroende, särdeles när jag anser, att Schönmeijer, såsom ofwan förmålt är, icke straxt wid första förhöret, ännu war beredd at det sig åberopa; hwarutom jag håller före, at då Pauli efter Alderton års förlopp fallit på den tankan at åter uprätta et asbränt och nedlagt Färgerii-wärck och antaga til sin Bolags-man Schönmeijer, såsom utom Societeten, hade de bägge bordt hos Högloftige Kongl. Commerce-Collegium, eller åtminstone hos denne Rätt, föut therom giöra anmälan, på det samma deras upsat kunnat komma til Färgerii Societetens kundskap.

Hwad sluteligen angår den af Schönmeijer åberopade Kongl. Resolutionen af år 1749, så ser jag för min del icke eller hwad den will wärka för honom, så wida högst den samma är aldeles enlig med det sedermera utkomne Kongl. Färgeri Reglemente, i den delen som rörer Färgeri Societetens hägnande från obehörige Personer och nya Wårks anläggande, utom de redan warande, eller rättare sagt, synes vara sielfwa grunden, upå hwilken Reglementet, såsom en fast Lag blifwit fattadt. Och wet jag ei, om det icke blefwe et uppenbart inbrott emot Högstberörde Kongl. Resolution, om wafradt Robsahm i Lifstiden förnttrat sit Färgeri-wärck, Schönmeijer nu så långt efter at skulle få anlägga nytt Färgerii.

Nu emedan Herr Schönmeijer sielf satt styrelsan af sine skäl uti det sfter Robsahm erhållne Stoft-Privilegium,

*) Se bifogade Transsumt.

)

8

(

gium, och at Robsahm i Lifstiden haft egit Färgerit, så wore wäl å ena sidan, åfwen så för anledning at säga: Som Schönmeijers Transport, sednare utkommen ån Färgeri-Reglementet, icke uttryckeligen nämner Färgerit rättighet, och hans Stoff-Fabrique, ehuru den i Robsahms tid, och i anseende til Robsahm Personellt, haft Färgerit wärk, kan drifwas med all styrcka utan Färgerie, men icke Privilegerade Färgare bibehållas, om Fabricurerer under hwarjehanda förtydningar af Reglementets innehåll, så anlägga egne nya Färgerier; Så har ock Schönmeijer, hwilken bewisligen icke åger annat Privilegium, ån på Stoff-Fabriques rörelse, men likwål nu af egit bewåg anlagdt nytt Färgeri-Wärk, både emot Reglementets och Privilegii lydelse sig förbrutit, och til det uti Reglementets I Cap. I. §. utsatte straff sig förfallen gjordt. Som å andra sidan skulle kunna sägas: At emedan Robsahm i lifstiden fått nyttja egit Färgeri för sine Waror, och han wid Fabricuens aftrådande, icke afföndrat derifrån Färgeri-rättigheten, utan har Schönmeijer följakteligen ansetdt dem båage från hwarannan ofskiltige; så ehuru Schönmeijers Privilegii-Transport, icke expresse nämner Stoff-Fabrique och Färgeri tillika, och han icke strart wid den förres tiltrådande uprätt-hölt det seuare, kan dock Schönmeijer hwarken på denne, eller annan grund anses förlustig Färgeri-rättigheten för sine Waror, at den samma så nyttja med samma fog, som Robsahm sjelf i lifstiden. Och wid så twetydige omständigheter, der skäl förete sig emot och med, anser jag åfwen så orädeligit, at til Herr Schönmeijers

)

9

(

meijers fallatide inifrånka orda-förståndet af des erhåll-
ne Stoff-Fabriques Privilegium, som at extendera det
samma emot Färgeri-Societetens sannskolliga interesse,
i hvilka bägge fall, jag skulle gå in uti lika wägsam
explication, af hwad et Kongl. Collegium til Rättens
och wederbörandes esterrättelse pröfwat skäligt at utfär-
da. Hwarföre, och innan jag kan sluteligen yttra mig
uti Huswudsaken, Parterne emellan, jag håller före, at
Högbemålte Kongl. Collegii egen Hög-gunstiga Förkla-
ring om berörde des, Herr Schönmeijer förundte Privi-
legii Transport, bör af Rätten i ödmjukhet afwacktas.

Notarien Sarenstens tankar lydde såunda: Utaf
Höglofl. Kongl. Commerce-Collegii den 26:te Septem-
ber 1748 gifne Utslag, uppå Färgarne Herpels och
Brandstedts ansöfning, om tilstånd, at för egen räkning
idka färgning, lika med andre Priviligierade Färgare,
besinnes, at Herr Banco-Commissarien Robsahm, hwars
Privilegium på Stoff-Fabrique, Fabriqueuren Schön-
meijer sig tilhandlat, och innehafwer, tilhopa med Fa-
briqueuren Nils Pauli, ägt et Färgeri-Wärk wid Ham-
marby Tall.

Men om detta Färgeri-Wärk varit en tilhörighet
til Robsahmske Privilegium på Stoff-Fabriken, så at

B

— Robsahm

Robfahm tillika ägt Färgeri-Rättighet, derom förmä-
ler icke Högberörde Utslag, och ei eller är det på nå-
got sätt uttrönt. Således är det twifwelsmål under-
kastadt, om detta Färgeri-Wärk warit inbegripit un-
der dem, som Kongl. Maj:ts Nådiga Resolution af
den 13:de Junii 1749, uppå Färgerie-Societetens un-
derdånige klagan, öfwer intrång af Fabriques Idka-
res då warande Färgeri-Wärk, tillåtit då warande
ägaren, at til färgning nyttja för des Fabriques til-
wårkningar: Ty om Wärk warit inrättadt för Fa-
briquen, så at då warande ägaren jämwäl ägt Färge-
ri-rättighet, så tyckes det, jämte rättigheten, hafwa
bordt åtfölja Privilegium på Fabriquen, och följakteli-
gen, både warit nämndt uti Schönmeijers Privilegio,
och af honom tiltrådt, i och med det samma, som han
tiltrådde Robfahmsse Fabriquen. Men som detta icke
skedd, så ökas mitt twifwelsmål om Schönmeijers Fär-
geri-rättighet så mycket mera, som högsterörde Kongl.
Resolution icke gör någon skillnad emellan Fabriques-
Idkares Färgeri-Wärk, och rättigheter til färgning,
utan fast mera binder rättigheterna wid de då af Fa-
briques-Idkare för deras tilwårkningars färgning an-
lagde Färgeri-Wärk, då den uttryckeligen förbjuder at
anläggas nya Färgeri-Wärk, så at Fabriquerrer, som
då ägde sådane Wärk, icke skulle få anledning at af-
nttra

)

(

yttra dem, antingen til Färgare, eller andre, som dem behöfde, och sedan i stöd af rättigheterna til färgning, tvärt emot detta förbud, anlägga andra nya Färgeri-Wärk, Färgeri-Societeten til intrång och mehu.

Wid twistens afgörande emellan Färgaren Wadman och Fabriqueuren Schönmeijer, om denne senares Färgeri-rättighet, som honom af den förre bestrides, kommer det således hufvudsakeligen derpå an, om Robsahm i lifstiden år 1749, jämte Färgeri-Wärket, ägt Färgeri-rättighet, för des Fabriques tilwärkningar, så at denna rättighet, kunnat skiljas ifrån Wärket, då det blifwit abalieneradt, och således kunnat utan Wärk, tillika med Fabriquen, til Schönmeijer sållas och öfwerlåtas.

Och som härutinnan icke något är bewist, hwarfen at Robsahm i lifstiden ägt Färgeri-rättighet wid ofstanämde Wärk, eller at han sådan rättighet, utan Wärk, til Schönmeijer kunnat öfwerlåta, men det är ostridigt, både at Robsahm ägt Färgeri-Wärk, och at Schönmeijer är innehafware af hans erhållne Privilegium på Stoff-Fabrique, så finner jag icke annat, än Högloflige Kongl. Commerce-Collegium, som meddelat Robsahm Privilegium på Stoff-Fabriken, och tillåtit

honom at det til Schönmeijer öfverlåta, tilkommer at förklara, huruwida rättighet til färgnings idkande, ifrån början warit och ännu är under detta Privilegium inbegrepen, och det så mycket håldre, som Schönmeijer; uti desz til Rätten afgifne förklaring, emot Wadmans påstående, yrkat Färgeri-rättighet wara uti desz Privilegio inbegripen, och sluteligen påstått, at Högberåste Kongl. Collegium, som meddelst honom desz Privilegium, tilhörer at förklara, huruwida sådan rättighet, derunder är inbegripen eller icke.

Ändteligen och som Herr Justitiarien Bremming, förenade sig med hwad Notarien Möllerson, til Fabri-queuren Schönmeijers befrielse här åfwan anfördt, och sedan samtelige Ledamöterne med beråste Notarie derutinnan inståndt, at båda Parterne, för det de misfirmit hwarannan, fällas til Laga plickt, skulle skriftligt utslag, til följe af denne omwöstning författas. Er och Dag, som förr skrifwit står

På Rättens wågitar

CLAES G. SANDEL

Trans=

)

13

(

Transumpt af Hall och Manufactur Rättens
Protocoll, hållit uti Stockholm d. 6. Ju-
ni 1771.

S. D. **S**Wille Schönmeijer nu gifwa wid handen,
at enligt et under den 1. October
1769 med Fabriqueur Joh. Pauli slutadt Contract, wo-
re han nu för tiden Bolagsman med Pauli, såsom Pri-
wilegerad Färgerii Idkare, och at i följe af samma Con-
tract, som Schönmeijer nu i Huswudskrift uppedde, alt
hwad hemma hos Schönmeijer färgades, woro dels för
hans eget; dels för Fabriqueuren Paulis behof
. . . . Wadman inwände, at hwad Contractet wid-
kom, så emedan det sammas utseende, både til bläck och
papper, förefom honom så aldeles nytt, för at kunna
wara så gammalt, at han wille tro, at det til äfwen-
tors i går blifwit skrifwit, utbad sig Wadman del af
detta Contract, at til nästa förhör kunna så theröfwer,
som angående Paulis Färgerii rättighet, sig utlåta: til-
läggandes, at oftaberörde Contract med Pauli, förefom
honom nu så mycket mer oförmodat och nyligen förfat-
tadt, som det icke finnes wara med wittnen bestyrckt,
och Schönmeijer wid sista förhoret, den 29 nåsiledne, ef-
ter den sista assagde resolutionen, tydeligen skal uttrat
sig

sig til Rätten, i sådane ord allenast: Om jag blefwe Interessent med Joh. Pauli, i hans Färgerii Privilegier, ägde jag då icke rättighet at idka Färgerii?

Fabriqueuren Schönmeijer påstod wäl, at hans utlåtelse warit, **At** om jag är Interessent med Joh. Pauli ic. och at han således wid berörde förhör tydeligen skal låtit Wadman förstå, det han så wärkeligen wore, hwadan han ock ansåg Wadman såsom högst obefogad, at anställa emot honom härutinnan minsta åtal, . . . Men Färgaren Wadman, yrkandes hwad han här åfwan anfördt, räknade för en dierfhet af Schönmeijer, at han nu med uptänckte iuwändningar, och ogrundadt föregifwande, wille försöka, at således hiespa, hwad han icke strax förra förhöret weste, at til sin fördel tillfyllest anföra. . . .

. . . . Som Schönmeijer imedlertid återtagit och i des råck-sicka förwarat det ibland undertecknad Notarii öfrige papper på Rättens bord liggande, och nu i dag uppedde Original-Contract med Pauli, och Wadman imedlertid sådant warse blifwit, erindrade denne sistnämde, det ansåg han för sin del angelagit, at detta Contract, i anseende til des fundne yttra beskaffenhet, och hwilcket Schönmeijer sjelf, nu med det sammas återtagande, utom Rättens tillstånd och minne, mistänckt gjort, blifwer

)

15

(

wer honom tilståldt i sielfwa hufwudskriften, eller åtminstone, at denna Hufwudskrift i Rättens förwar tages, til nästa förhör, på det han må hafwa tilgång til henne, wid sine afgifwande påminnesser.

Men Fabriqueuren Schönmeijer påstod, at Contractet, som redan war med Rättens påskrift tecknad, wore en hans laglige ägendom, den han trodde sig berättigad, at sielf wårda; dock undandrog han sig icke, at theraf ingifwa widimerad affskrift. - - =

At detta är rätteligen transsummerat af Original Protocolls Udtaget intygar.

CLAES G. SANDEL.

SEDERHOLM,
Tryckt hos WENNBERG och NORDSTRÖM, 1772.

www.books2ebooks.eu